

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

Yapay Zekâ Destekli

MEB • AGS

KONU ANLATIMLI

TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİ

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

MEVZUAT

ANAYASA

1739 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU

222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU

7528 SAYILI ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ KANUNU

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI VE MEVZUAT

ISBN 978-625-6140-72-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

I. Baskı: 2024, Ankara

Proje-Yayın: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Başak Matbaacılık AŞ
Çınar Mah. Çankırı Bulvarı No:108 Akyurt/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 51529

Değerli Okuyucularımız,

MEB-AGS Türk Millî Eğitim Sistemi - Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve Mevzuat kapsamındaki konulara çalışmak ve soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Pegem Akademi

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım
Üyelik
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım
Aktivasyon
Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

3. Adım
Ürünlerim
Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Ölçme İstasyonu" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

Video dersler 02.01.2025 tarihinde yayında olacaktır.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

I. BÖLÜM – TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI

Türk Millî Eğitim Sisteminin Yapısı.....	1
Türkiye’de Eğitimle İlgili Yasal Belirleyiciler	1
Türk Millî Eğitiminin Amaçları	2
Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri	2
Türk Eğitim Sisteminin Yapısı	4
Eğitimde Reform ve Yenilik Girişimleri	16

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Geliştirilen 2024 Eğitim Programının Genel Özellikleri.....	24
Bütüncül Eğitim	25
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nin Program Bileşenleri- nin Kavramsallaştırma ve Sınıflama Örgüsü	26
Modelde Öğrenme ve Öğretme Yaşantıları	27
Üst Düzey Düşünme Becerileri	30
Öğrenme Çıktıları	40
Sosyal – Duygusal Öğrenme Becerileri	42
Erdem – Değer – Eylem Çerçevesi	45
Sistem Düşüncesi ve Okuryazarlık Becerileri	50
Bağlam Temelli Öğrenme	56
Proje Temelli Öğrenme	57
Sorgulamaya Dayalı Öğrenme	57
İş Birlikli Öğrenme	57
Okul Temelli Planlama	63
Çözümlü Test	66

2. BÖLÜM – MEVZUAT

1982 Anayasası Temel Hükümler	79
Çözümlü Test	83
Temel Hak ve Ödevler	91
Çözümlü Test	98
Yasama	112
Çözümlü Test	122
Yürütme	135
Çözümlü Test	139
Yargı	155
Çözümlü Test	162

TEMEL EĞİTİM KANUNLARI

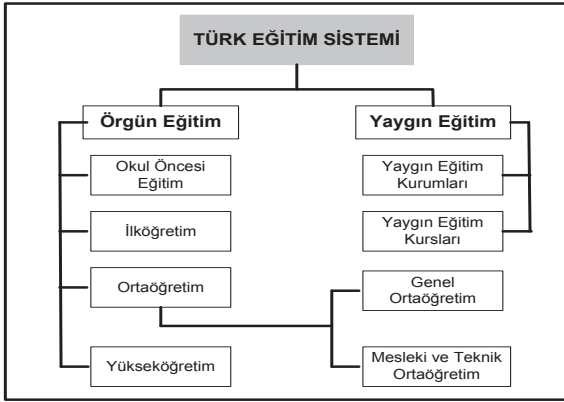
1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	175
Çözümlü Test	186
222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	195
Çözümlü Test	204
7528 Sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu	214
Çözümlü Test	229
Kaynakça	252

Türkiye’de Eğitimle İlgili Yasal Belirleyiciler

Türk eğitim sisteminin oluşturulmasında ulusal düzeyde başlıca belirleyiciler; ilgili yasalar, kalkınma planları, Millî Eğitim Şuraları ve hükümet programlarıdır.

Türk Eğitim sistemiyle ilgili başlıca yasalar arasında şunlar yer alır:

- ⇒ 430 sayılı *Tevhid-i Tedrisat Kanunu* (1924),
- ⇒ 789 sayılı *Maarif Teşkilatına Dair Kanun* (1926),
- ⇒ 222 sayılı *İlköğretim ve Eğitim Kanunu* (1961),
- ⇒ 1739 sayılı *Millî Eğitim Temel Kanunu* (1973),
- ⇒ 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* (1986),
- ⇒ 2547 sayılı *Yükseköğretim Kanunu* (1981).

Anayasalarda Eğitim

T.C. Anayasası’na (1982) göre eğitim; adalet, güvenlik ve sağlık gibi devletin temel işlevlerinden birisi olup devletin denetimi ve gözetimi altında yapılmaktadır. MEB merkez teşkilâtı, taşra ve yurt dışı teşkilâtları, eğitim hizmetlerinin sunumunda önemli görevler üstlenmektedir.

Anayasa, devletin kuruluşu ile vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini düzenleyen temel yasadır. Türkiye’nin geçmişinde bugünkü anlamda ilk anayasa *Kanun-i Esasi*’dir (1876). Bu yasa, daha sonra yürürlükten kaldırılarak 1909’da bazı değişikliklerle yeniden yürürlüğe girmiştir. Bundan sonra da 1921’de ve 1924’te yasada bazı değişiklikler yapılmıştır.

Bu yasalarda ilköğretimin zorunluluğu ilkesi yer almaktadır.

1961 yılında hazırlanan Anayasada, ilk, orta ve yükseköğretimle ilgili bazı maddeler vardır. Türkiye’de, 1960’dan sonra planlı kalkınma dönemine girilmiştir.

1961 Anayasası’na göre planlama, devletin bir görevi olarak tanımlanmıştır,

T.C. Anayasası’nda (1982) eğitimle ilgili hususlar daha ayrıntılı olarak yer almıştır.

Kitabımız içerisinde mevzuat kısmı 2. bölüm içinde ayrıntılı olarak yer almaktadır. Bu bölümde Türk Millî Eğitim Sistemi’nin genel yapısına yer verilmiştir. Mevzuat ile ilgili bilgiler için 2. bölüme bakınız...

T.C. Anayasası’na Göre Eğitim

Anayasa’da eğitimle ilgili hususlar, genel olarak “*Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi*” başlığı altında 42. maddede yer almakla birlikte, anayasanın diğer maddelerinde açıklanan bazı konular da eğitimle ilgilidir. Bu maddeler şunlardır:

- ⇒ *Din ve Ahlak Eğitimi* (madde 24),
- ⇒ *Düşünce ve Kanaatleri Açıklama ve Yayma Hürriyeti* (madde 26),
- ⇒ *Bilim ve Sanat Hürriyeti* (madde 27),
- ⇒ *Ananın ve Çocuğun Korunması ve Aile Planlaması Öğretimi* (madde 41),
- ⇒ *Gençliğin Korunması* (madde 58),
- ⇒ *Yabancı Ülkelerde Çalışan Vatandaşların Çocuklarının Eğitimi* (madde 62).
- ⇒ Anayasanın 24. ve 42. maddelerinde eğitimle ilgili yer alan hükümler yer almaktadır:
- ⇒ Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14. madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz. Din ve ahlak eğitim ve öğretimi, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak öğretimi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi, ancak kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebini bağlıdır (madde 24).
- ⇒ Kimse eğitim-öğrenim hakkından yoksun bırakılmaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.
- ⇒ Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılabları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.
- ⇒ Eğitim ve öğretim hürriyeti, anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.
- ⇒ İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenlenir.

- ⇒ Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımı yapar. Durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılabacak tedbirleri alır.
- ⇒ Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.
- ⇒ Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilmez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası anlaşma hükümleri saklıdır (madde 42).

Millî Eğitim Temel Kanunu

Anayasanın dışında Türk eğitim sisteminin diğer önemli belirleyicileri, doğrudan eğitimle ilgili kanunlardır. Bunlardan biri, *Tevhid-i Tedrisat* (Öğretimin Birleştirilmesi) Kanunu (1924) olup bu kanun, altı maddeden oluşur. Bu kanunla bir taraftan Maarif Vekâleti'ne, diğer taraftan Şerhiyye ve Evkaf Vekâleti'ne ya da özel vakıflara bağlı olarak faaliyet gösteren eğitim-öğretim kurumlarının tamamı, Maarif Vekâleti'ne bağlanır.

Eğitim sistemini düzenleyen diğer bir kanun ise *Millî Eğitim Temel Kanunu* (1973) olup söz konusu kanun; mevcut Türkiye Millî Eğitim Sisteminin düzenlenmesinde esas olan *amaçlar, ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri, Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri kapsar. Aşağıda bu kanunda Millî Eğitimle ilgili yer alan temel amaçlar ile temel ilkeler verilmiştir.*

Türk Millî Eğitiminin Amaçları

Genel Amaçlar: Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

- ⇒ Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulunan Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

- ⇒ Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
- ⇒ İlgî, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılabacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;
- ⇒ Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (madde 2).

Özel Amaçlar: Türk Millî Eğitim ve öğretim sistemi, yukarıdaki genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir; çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkeler uygun olarak tespit edilir. Okul kademelerinin amaçları, okulların amaçları, derslerin amaçları Millî Eğitimin temel amaçları ışığında hazırlanmakta, ilgili öğretim kademesiyle ilgili program ve yönetmeliklerde yer almaktadır.

Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri

1. **Genellik ve Eşitlik:** Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır.
2. **Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları:** Millî Eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.
3. **Yöneltilme:** Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yerleştirilirler.
4. **Eğitim Hakkı:** İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır.
5. **Fırsat ve İmkân Eşitliği:** Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.
6. **Süreklilik:** Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

7. **Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği:** Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılâp ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Millî ahlak ve millî kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ve evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.
8. **Demokrasi Eğitimi:** Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.
9. **Laiklik:** Din kültürü ve ahlak öğretimi ilkököl ve ortaokullar ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.
10. **Bilimsellik:** Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.
11. **Planlılık:** Millî Eğitimin gelişmesi, iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim-insan gücü-istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.
12. **Karma Eğitim:** Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.
13. **Eğitim Kampüsleri ve Okul ile Ailenin İş Birliği:** Aynı alan içinde birden fazla örgün ve/veya yaygın eğitim kurumunun bir arada bulunması hâlinde eğitim kampüsü kurulabilir ve bunların ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere eğitim kampüsü yönetimi oluşturulabilir.
14. **Her Yerde Eğitim:** Millî Eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim kurumu, okul öncesi eğitim çağı çocuklarına eğitim veren anaokulu, ana sınıfı ile uygulama sınıfını ifade eder. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre, okul öncesi eğitim kurumları **anaokulu**, **ana sınıfı** ve **uygulama sınıfı** olarak gruplandırılmaktadır. **Anaokulu:** 36-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu, **Ana sınıfı:** 48-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıfı, **Uygulama sınıfı:** Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında çocuk gelişimi ve eğitimi alanında 36-66 aylık çocukların eğitiminin yapıldığı uygulama birimini ifade eder (Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Madde 4) .

Anaokulu ve uygulama sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 36 ayını tamamlayan ve 66 ayını doldurmamış çocukların kaydı yapılır. Ana sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 48 ayını dolduran ve 66 ayını doldurmamış çocuklar kaydedilir.

Kuruluş: Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okuluna bağlı anasınıfları hâlinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir (1739 S.K., 1973; Md.21) .

Amaç ve Görevler: Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,

Onları ilköğretime hazırlamak,

Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak,

Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

İlköğretim

Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter (1739 S.K., 1973; Md.22).

Kuruluş: İlköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul olarak bağımsız okullar hâlinde kurulması esastır. Ancak imkân ve şartlara göre ortaokullar, ilkokullarla veya liselerle birlikte de kurulabilir (Md. 24).

Amaç ve görevler

İlköğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak (1739 S.K., 1973; Md.23);

Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;

Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.

Ortaöğretim

Ortaöğretim; ilköğretime dayalı dört yıllık zorunlu örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları ile mesleki eğitim merkezlerinin tümünü kapsar. Bu okul ve kurumları bitirenlere, bitirdikleri programın özelliğine göre diploma verilir. Ancak mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin diploma alabilmeleri için Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen fark derslerini tamamlaması zorunludur (1739 S.K., 1973; Md.26).

Kuruluş: Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liseler ile mesleki eğitim merkezlerinden meydana gelir. Nüfusu az ve dağınık olan ve Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir. Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre, Millî Eğitim Bakanlığınca tespit edilir (1739 S.K., 1973; Md.29).

Amaç ve görevler: Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak (1739 S.K., 1973; Md.29);

Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,

Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır.

Yükseköğretimle İlgili Yasalar ve Yönetmelikler

Anayasa ve Millî Eğitim Temel Kanunu ışığında Türkiye’de yükseköğretime düzenleyen çeşitli yasa ve yönetmelikler vardır. Türkiye’de yükseköğretimle ilgili yürürlükteki temel yasalardan biri, 2547 sayılı *Yükseköğretim Kanunu (1981)* olup bu kanun, *amaçlar, kapsam, tanımlar, genel hükümler, üst kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, öğretim elemanları, çalışma ve denetim, öğretim ve öğrenciler, memurlar ve diğer görevliler, disiplin ve ceza işleri, mali hükümler ve çeşitli hükümler* başlıklı bölümlerden oluşur.

Yükseköğretim Kanunu

Bu kanunun amacı; yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim-öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personelle ilgili esasları düzenlemektir.

Türk Eğitim Sisteminin Yapısı

İlk düzenlemeler, Osmanlı Devleti döneminde yapılmıştır. Cumhuriyetten sonra Bakanlığın adında zaman içinde aşağıdaki gibi bazı değişimler olmuştur: *Maarif Vekaleti (1923-1935), Kültür Bakanlığı (1935-1941), Maarif Vekilliği (1941-1946), Millî Eğitim Bakanlığı (1946-1950), Maarif Vekaleti (1950-1960), Millî Eğitim Bakanlığı (1960-1983), Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı (1983-1989), Millî Eğitim Bakanlığı (1989-)*

Cumhuriyetten sonra eğitim sisteminde 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun (1926) ile bir düzenleme yapılmıştır. Bu yasayla MEB taşra teşkilatı kurulmuş, Bakanlık yapısı içinde başta *Talim ve Terbiye Dairesi* (Kurulu) olmak üzere bazı birimler eklenmiştir. Daha sonra 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Kanun (1933) ile bakanlık merkez teşkilatında yeni bir düzenleme yapılmış, bazı birimler eklenmiştir. Bunlardan sonra da zaman içinde eğitim sisteminin yapısında bazı değişiklikler olmuş; 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a (1992) göre yeniden düzenleme yapılmıştır. MEB'in en son yapısı, 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne (2018) göre oluşturulmuştur.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ GÖREVLERİ

Türk eğitim sistemi, kamu yönetiminde benimsenen modele göre, genel olarak merkeziyetçi olarak örgütlenmiş ve merkeziyetçi bir biçimde yönetilir. OECD ülkelerinde yapılan bir araştırmada Türk Millî Eğitim Sistemi, söz konusu ülkeler içinde en merkeziyetçi olarak örgütlenmiş eğitim sistemlerinin başında gelmektedir. Türkiye'de diğer bazı bakanlıklara bağlı olanlar dışında bütün eğitim-öğretim kurumları MEB'e bağlıdır. Yükseköğretim kurumları ise özel yasalara tabidir. MEB'in görevleri, yukarıda adı geçen Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile (2018) belirlenmiştir.

MEB'in temel görevi, Bakanlığa bağlı her kademe ve türdeki eğitim-öğretim kurumlarının çalışanlarına ve öğrencilerine ilişkin hizmetleri planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmektir. Buna göre Millî Eğitim Bakanlığının görevleri şunlardır:

- ⇒ Okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedeni, zihni, ahlaki, manevi, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek,
- ⇒ Eğitim ve öğretimin her kademesi için ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve denetlemek, ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek,

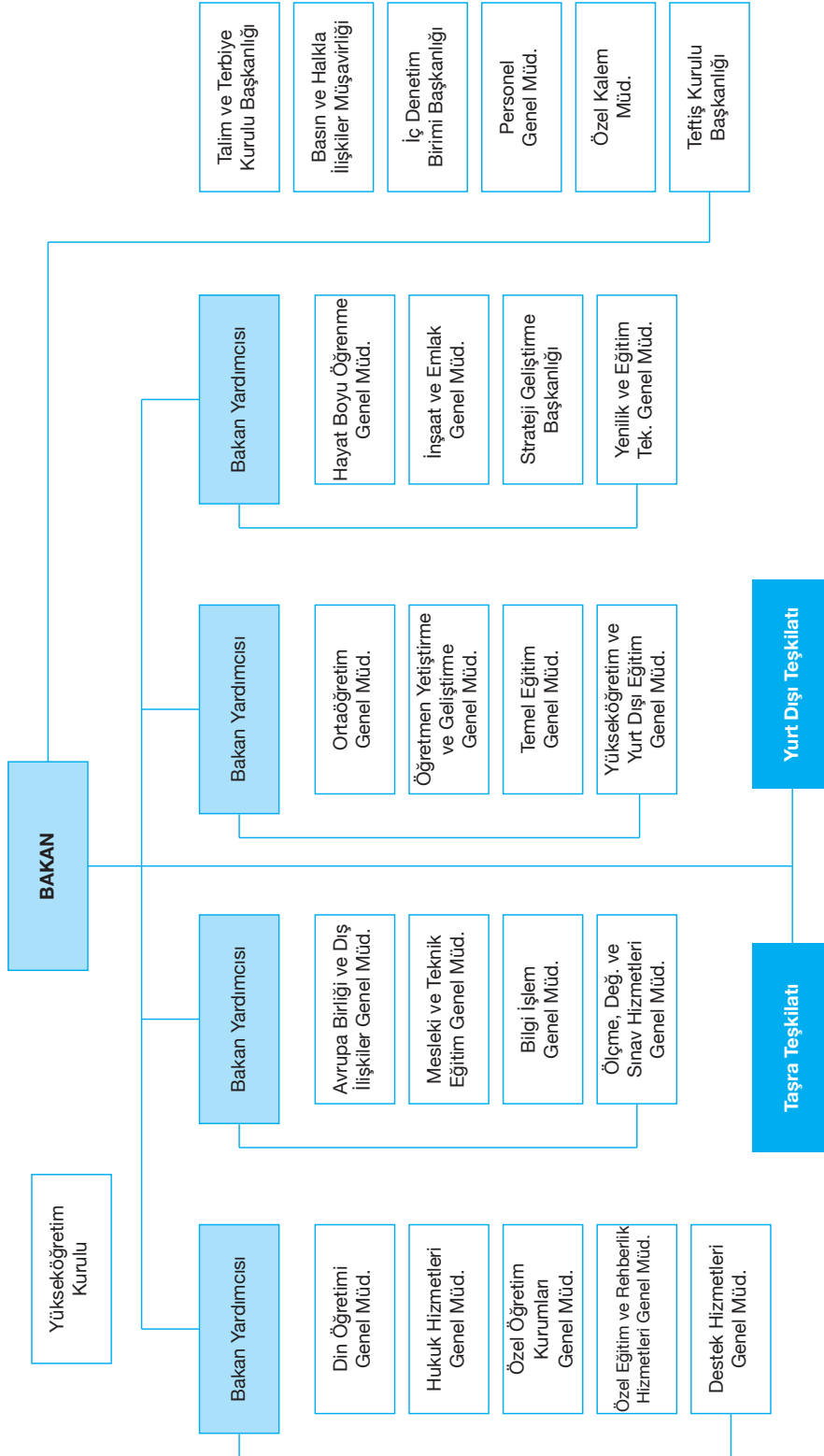
- ⇒ Eğitim sistemini yeniliklere açık, dinamik, ekonomik ve toplumsal gelişimin gerekleriyle uyumlu biçimde güncel teknik ve modeller ışığında tasarlamak ve geliştirmek,
- ⇒ Eğitime erişimi kolaylaştıran, her vatandaşın eğitim fırsat ve imkânlarından eşit derecede yararlanabilmesini teminat altına alan politika ve stratejilerin geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapmak, belirlenen politikaları uygulamak, uygulanmasını izlemek ve koordine etmek,
- ⇒ Kız öğrencilerin, engellilerin ve toplumun özel ilgi bekleyen diğer kesimlerinin eğitime katılımını yaygınlaştıracak politika ve stratejilerin geliştirilmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, belirlenen politikaları uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek,
- ⇒ Özel yetenek sahibi kişilerin bu niteliklerini koruyucu ve geliştirici özel eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek,
- ⇒ Yükseköğretim kurumları dışındaki eğitim ve öğretim kurumlarını açmak, açılmasına izin vermek ve denetlemek,
- ⇒ Yurt dışında çalışan veya ikamet eden Türk vatandaşlarının eğitim ve öğretim alanındaki ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çalışmaları ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde yürütmek,
- ⇒ Yükseköğretim dışında kalan ve diğer kurum ve kuruluşlarca açılan örgün ve yaygın eğitim ve öğretim kurumlarının denklik derecelerini belirlemek, program ve düzenlemelerini hazırlamak,
- ⇒ Yükseköğretimin Millî Eğitim politikası bütünlüğü içinde yürütülmesini sağlamak için, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu (1981) ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek,
- ⇒ Kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görevleri yapmak,

NOT

MEB'in mevcut örgüt ve yönetim yapısı, yukarıda adı geçen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile (2018) tanımlanmıştır. Buna göre MEB, merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatının her kademesindeki yöneticiler, üst kademe yöneticilerine karşı görevlerini mevzuatta, plan, program ve emirlere uygun olarak düzenlemek ve yürütmekten sorumludur.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MERKEZ TEŞKİLATI

2025

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB-AGS ÖABT

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI

e-Soru bankasına
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Soru Bankası

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

MEB-AGS ÖABT SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI

ISBN 978-625-6128-22-4

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2024, Ankara

Proje-Yayın: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

Değerli Öğretmenlerimiz,

Bu kitap, MEB-AGS ÖABT SOSYAL BİLGİLER Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinmenize, soruları kolaylıkla çözebilmenize katkı sağlayacaktır.

Kitabın hazırlık aşamasında, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alan yazını taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS ÖABT'de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak şekilde olması hedeflenmiştir.

Sosyal Bilgiler Tarih, Coğrafya, Siyaset Bilimi-Diğer Sosyal Bilim Alanları bölümlerinden oluşan kitabımız detaylı, güncel, anlaşılır bir dille yazılmış olup çözümlü anlatıma, açıklamaya sahip özgün sorularımız, MEB-AGS ÖABT'de çıkacak sorularla konu ve tarz itibarıyla birebir örtüşmektedir. Kitabımızdaki testlerin konu başlıklarıyla ayrı ayrı verilmesi, eksikliğinizin hangi konuda olduğunu görmenizi sağlayacaktır. Konu anlatımlı kitabımıza başvurarak eksikliklerinizi tamamlayabileceksiniz.

Yoğun bir araştırma ve çalışma süreci sonunda hazırlanan kitabımızla ilgili görüşlerinizi ve önerilerinizi bize pegem@pegem.net aracılığı ile ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Pegem Akademi

Kitabın içeriği, MEB'in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM'nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA
Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Testleri çözebilir.
- 3 Çözümleri görüntüleyebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan **"Aktivasyonlarım"** sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen **"Ölçme İstasyonu"** sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

TARİH

Tarih Metodu.....	1
Eski Çağ Tarihi.....	26
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi.....	67
İslam Tarihi	97
Türk-İslam Tarihi	121
Osmanlı Tarihi Beylikten Devlete	157
Dünya Gücü: Osmanlı Devleti (1453 - 1600)	167
Osmanlı Devleti Kültür ve Uygarlık Tarihi.....	177
Arayış Yılları (XVII. Yüzyıl).....	197
XVIII. Yüzyılda Değişim ve Diplomasi	207
Osmanlı Tarihi - En Uzun Yüzyıl.....	217
Osmanlı Devleti'nde Yenileşme Hareketleri	227
XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti	242
Osmanlı Tarihi	252
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kurtuluş Savaşı'nın Hazırlık Dönemi.....	262
Kurtuluş Savaşı Dönemi.....	273
Atatürk Dönemi Dış Politika	289
Atatürk Dönemi İç Olaylar	299
Atatürk İlke ve İnkıpları	309
Orta Çağ'dan 20. Yüzyıl'a Dünya Tarihi	324
20. Yüzyıl Türk ve Dünya Tarihi	369

COĞRAFYA

Genel Fiziki Coğrafya - Evren ve Güneş Sistemi	399
Dünya'nın Şekli ve Hareketleri	402
Kartografya (Harita Bilgisi).....	408
Matematik (Mutlak) ve Özel (Göreceli) Konum.....	413
Yerin Yapısı ve İç Kuvvetler.....	417
Yeryüzünü Şekillendiren Dış Kuvvetler.....	426
İç ve Dış Kuvvetler	441
Atmosfer ve Sıcaklık	453
Basınç ve Rüzgârlar	461
Nem ve Yağış.....	470
Büyük İklim Tipleri	478
Dünya'nın Su, Toprak ve Bitki Varlığı	508
Genel Beşeri Coğrafya.....	512

Genel Ekonomik Coğrafya	520
Siyasi Coğrafya.....	532
Dünyadaki Başlıca Örgütler	537
Ülkeler Coğrafyası	542
Türkiye Fiziki Coğrafyası - Türkiye'nin Konumu ve Sonuçları	550
Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri.....	555
Türkiye'nin İklimi	560
Türkiye'de Su, Toprak, Bitki.....	566
Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası - Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme	575
Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası.....	580
Türkiye'de Tarım	585
Türkiye'de Madenler-Enerji Kaynakları-Sanayi	590
Türkiye'de Ulaşım-Turizm-Ticaret	595

SİYASET BİLİMİ VE DİĞER SOSYAL BİLİM ALANLARI

Siyaset Bilimi.....	602
Sosyal Bilgilerin Temelleri	618
Karma Test 1	656
Bilim, Teknoloji ve Toplum	660
Sosyal Antropoloji ve Medeniyet Tarihi	680
Karma Test 2.....	705

TEST I

1. Tarih biliminin gelişmesi için sosyoloji, ekonomi, psikoloji vb. yardımcı bilimlerle işbirliğini öneren "Annales d'histoire économique et sociale" dergisinde faaliyetlerini sürdüren tarih bilim insanları arasında aşağıdakilerden hangisi bulunur?

- A) Marc Bloch
- B) Voltaire
- C) Machiavelli
- D) Edward H. Carr
- E) Emile Durkheim

2. İlk defa eski Yunan'da ortaya çıkmış tarih yazım türüdür. Dilden dile aktarılan hatıralar, zamanla "epos" adı verilen şiirler şeklinde söylenmeye başlanmıştır. Bu şiirler, logograflar tarafından düzyazıya çevrilmiştir.

Tanımı verilen tarih yazım türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şe'ni tarih
- B) Kronik tarih
- C) Hikâyeci tarih
- D) Araştırmacı tarih
- E) Sosyal tarih

3. Eski Yunanlı tarihçi Polybios (MÖ 20-MS 120): Kartacalılar ile Romalılar arasındaki savaşları incelerken, her iki devletin siyasi sistemlerine vurgu yaparak, Kartacalıların yenilgi sebeplerini ortaya koymaya çalışmıştır. Polybios, tarihi "devlet" merkezli olarak yazmıştır.

Polybios'un yazımına öncülük ettiği tarih yazıcılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öğretici tarih
- B) Rivayetçi tarih
- C) Araştırmacı tarih
- D) Kronik tarih
- E) Sosyal tarih

4. Milletler kendi değerlerini, millî duygularını yeni nesillere kazandırmak amacıyla öğretici tarih yazımını öne çıkartmışlardır. Bu tür tarih yazımında kişiler, dinî ve millî değerler yüceltilir.

Öğretici tarih yazımına örnek eserler arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Siyer
- B) Süleymanname
- C) Gazavatname
- D) Selimname
- E) Fütüvvetname

5.

- I. Tarihi bir olayı incelerken, gerçeğe "neden-nasıl" sorularını sorarak uğraşmaya çalışmıştır.
- II. Ortaya koyduğu yazım anlayışıyla modern tarih yazımında da etkili olmuştur.
- III. İspanya'da ve Kuzey Afrika'da yaşamış, "Kitabu'l-İber (İbretler Kitabı)" ve "Mukaddime" adlı eserleriyle ünlüdür.

Yukarıda bazı özellikleri verilen bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn Rüşd
- B) Ravendi
- C) Kindi
- D) İbni Haldun
- E) Er Razi

6. Arkeolojik alanlarda höyük katlarını inceleyerek tarihe yardımcı sosyal bilim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Onomastik
- B) Metroloji
- C) Stratigrafi
- D) Ekoloji
- E) Meskukat

7. Tarihte geçmiş döneme ait bir metni değiştirmeden kendi yazıldığı alfabeden başka alfabeyle çevirmeye verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Transfer
- B) Tercüme
- C) Mütercim
- D) Transkript
- E) Müstensih

8. Osmanlı tarihinde "Ensab Cetvelleri"ni inceleyerek tarihe yardımcı olan sosyal bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hidronimi
- B) Şecere
- C) Sicilografi
- D) Arkeometri
- E) Heraldik

9. Osmanlı Devleti'nde ilk çıkartılan ve Türkçe-Arapça yayın yapan gazete aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muhbir
- B) Takvim-i Vekayi
- C) Ceride-i Havadis
- D) Vak'a-i Misriyye
- E) Tercüman-ı Hakikat

10. Her yıl devlet veya özel kurumlar tarafından yayımlanan yıllıklarda, o yılki devlet görevlilerinin bilgilerine ve kurumlar hakkındaki temel bilgilere ulaşmak mümkündür.

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nde tanımı verilen eser türüdür?

- A) Münşeat Mecmuası
- B) Salname
- C) Müverrih
- D) Surname
- E) Layiha

11. Arap alfabesiyle, sağdan sola yatık olarak yazılan ve harflerin kuyruklarının uzun tutulduğu yazı türüdür.

Genelde şeyhülislamın ve ona bağlı kurum ve kişilerin kullandığı bu yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rika
- B) Nesih
- C) Talik
- D) Siyakat
- E) Tevki

12. İnsanlık tarihinin bilinen ilk tarih eserini yazan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Polybius
- B) Tukidides
- C) Strabon
- D) Herodotos
- E) Hekataios

13.

- I. Codex Cumanicus
- II. Divân-ı Lugati't-Türk
- III. Muhakemetü'l-Lugateyn

Yukarıdakilerden hangileri Türk tarihi hakkında araştırma yapan bir kişinin kullanabileceği sözlük türü eserlerindendir?

- A) Yalnız
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. Orta Çağ İslam Dünyası'nda resmî ya da özel belgelerin suretlerinin toplandığı eserlere verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Münşi
- B) Münşeat
- C) Müste'men
- D) Tevki
- E) Düstur

15. İslam tarih yazıcılığının Anadolu'daki ilk temsilcisi olarak kabul edilen Ravendi; "Râhat-üs-Sudûr ve Âyet-üs-Sürûr" isimli islam tarih eserini aşağıdaki Selçuklu hükümdarlarından hangisine sunmuştur?

- A) Rükneddin Süleyman Şah
- B) Alaaddin Keykubat
- C) I. Gıyaseddin Keyhüsrev
- D) II. Kılıçarslan
- E) İzzettin Keykavus

16. "Tarihçi yaşadığı toplumun ve kültür biriminin çerçevesinden geçmişe bakar."

Bu ifade;

- I. tarihçi tümüyle nesnel olamaz,
- II. tarihçi bir konu hakkında hüküm verirken sadece belgelere bakar,
- III. tarihçi olaylar karşısında en az bir doğa bilinci kadar objektiftir

Verilen yargılardan hangileri ile çelişir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

17. Osmanlı Devleti'nde, memur kadrosu ihdas edilerek bu kadroya atanan şehnameci ve vakanüvisler ile tarih yazıcılığı yapılmıştır.

Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ilk şehnameci ve vakanüvis birlikte verilmiştir?

- A) Arifi Fethullah Çelebi – Mustafa Naima
- B) Taşköprülüzade Ahmet – İbrahim Peçevi
- C) Feridun Ahmet – Ahmet Cevdet Paşa
- D) Raşid Mehmet – Sami Şakir Subhi
- E) Süleyman İzzi – Mustafa Naima

18. Ahmet Cevdet Paşa, Osmanlı Devleti'nde hukuk ve tarih alanında çalışmalar yapmış bir bilim kültür insanıdır.

Aşağıdakilerden hangisi Ahmet Cevdet Paşa tarafından yazılmış eserlerden değildir?

- A) Tezakir
- B) Maruzat
- C) Tarih-i Cevdet
- D) Kısâs-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ
- E) Netayic ül-Vukuat

19. Padişah çocuklarının doğum, sünnet ve düğün törenlerini anlatan edebî ve tarihî eserlere verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Surre Alayı
- B) Surname
- C) Sicilli Kavanini
- D) Menakıbname
- E) Tezkire

20. Aşağıdaki tarihe yardımcı bilim dalları ve araştırma alanları hakkındaki eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Diplomatik - Belge bilimi
- B) Meskukat - Para bilimi
- C) Kronoloji - Takvim bilimi
- D) Heraldik - Mühür bilimi
- E) Şecere - Soy kütüğü bilimi

ÇÖZÜMLER

1. Annales Okulu olarak da tanımlanan tarih yazım ekolü I. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkmıştır. Sorun odaklı olan, diğer bilimlerle iş birliğini öngören bu ekolün önemli temsilcileri arasında; Lucien Febvre, Fernand Braudel, Marc Bloch, Georges Duby, Jacques Le Goff ve Emmanuel Le Roy Ladurie bulunur. Annales Okulu'nun Türkiye'deki başlıca temsilcileri arasında; Halil İnalçık, Ömer Lütfi Barkan, Fuat Köprülü, Mustafa Akdağ bulunur.

Cevap A

2. Özellikleri verilen tarih yazım türü "hikâyeci tarih"tir. Bu türde sebep-sonuç ilişkisi gözetilmez. Efsaneler ve masal tipi anlatım vardır. Önemli temsilcileri arasında Herodot (Tarihin babası, Historia adlı eseriyle ünlü) ve Hekataios bulunur.

Cevap C

3. Devletlerin siyasi düzenlerini inceleme, olayları sebep-sonuç ilişkisi gözeterek aktarma "öğretici" (pragmatik, şe'ni) tarih yazıcılığının özelliklerindedir. Soruda siyasi düzen vurgusu ve yenilgi sebeplerini ortaya konulması "Hikayeci Tarih" anlayışının da özelliklerini ortaya koymaktadır.

Cevap A

4. Öğretici tarih yazımının özellikleri şunlardır; toplumda birlik beraberlik ve millî duygularını geliştirir; kahramanlık duygusu öne çıkartılır.

Fütüvvetname: Lonca teşkilatında uyulacak kuralları gösterir belgedir. Öğretici tarih anlayışına uygun bir yazım türü değildir.

Siyer: Hz. Muhammet'in hayatı

Megazi: Hz. Muhammet'in savaşları

Süleymanname: Kanuni Sultan Süleyman'ın savaşlarını anlatan eserlerdir.

Selimname: Yavuz Sultan Selim'in seferlerini anlatan eserlerdir.

Gazavatname: İslam toplumlarının yaptığı dinî ve millî nitelikteki savaşları anlatır.

Cevap E

5. Soruda özellikleri verilen sosyal bilimci İbni Haldun'dur. İbni Haldun, "sosyoloji" biliminin kurucusu olarak kabul edilir ve olayların eleştirel yönden incelemesini de yapması sebebiyle tarih yazımına da bilimsel bir nitelik kazandırdığı ifade edilir.

Cevap D

6. Arkeolojik alanlarda höyük katlarını inceleyerek tarihe yardımcı sosyal bilim "stratigrafi"dir.

Onomastik: İsim bilimi

Metroloji: Ölçü bilimi

Ekoloji: Çevre bilimi

Meskukat: Para bilimi

Cevap C

7. Tarihte geçmiş döneme ait bir metni değiştirmeden kendi yazıldığı alfabeden başka alfabeyle çevirmeye verilen isim "transkript"tir.

Transfer: "Geçme", bir yerden başka bir yere gitme anlamındadır.

Tercüme: Dil yönünden çeviri yapmadır.

Mütercim: Bir dilden başka bir dile çeviri yapan kişidir.

Müstensih: Bir eseri el yazması yoluyla çoğaltan kişidir.

Cevap D

8. Osmanlı tarihinde "Ensab Cetvelleri"ni inceleyerek tarihe yardımcı olan sosyal bilim dalı "şecere"dir.

Hidronimi: Su, nehir, göl adları bilimi.

Sicilografı: Mühür bilimi.

Arkeometri: Arkeolojik buluntuların tarihlendirilmesi.

Heraldik: Arma bilimi.

Cevap B

9. Osmanlı Devleti'nde ilk çıkartılan ve Türkçe-Arapça yayın yapan gazete Vak'a-i Mısıriyye'dir. Bu gazete, Kavallı Mehmet Ali Paşa tarafından Mısır'da çıkartılmıştır.

Cevap D

10. Her yıl devlet veya özel kurumlar tarafından yayımlanan yıllıklara verilen isim "Salname"dir.

Münşeat Mecmuası: Bazı yazışma örneklerinin bir araya getirildiği kitaplara verilen genel bir ad.

Müverrih: Tarih yazarı.

Surname: Padişah çocuklarının doğum, sünnet ve düğün törenlerini anlatan edebî ve tarihî eserler.

Layiha: Rapor.

Cevap B

11. Arap alfabesiyle, sağdan sola yatık olarak yazılan ve harflerin kuyruklarının uzun tutulduğu yazı türüne "talik" denir.

Rika: İcazetnamelerde (diploma) kullanılan yazı türüdür.

Nesih: Kur'an yazmalarında, dinî ve bilimsel eserlerde kullanılan yazı türüdür.

Siyakat: Osmanlı Devleti'nde maliye kayıtlarında kullanılan yazı türüdür.

Tevki: Devlet belgelerinde kullanılan dekoratif nitelikte bir yazı türüdür.

Cevap C

12. İnsanlık tarihinin bilinen ilk tarih eserini yazan kişi "tarihin babası" lakaplı Herodotos'tur. Hikâye türünde de eser yazmıştır, Historia adlı eseriyle ünlüdür.

Cevap D

13. Öncüllerde verilen eserler sözlük türünde eserlerdir. Codex Cumanicus Kıpçaklarla ilgili bilgi veren bir sözlük türü eserdir. II ve III. öncüllerde verilen eserler de Orta Çağ'da Türkçe ile ilgili sözlük türü eserlerdir.

Cevap E

14. Orta Çağ İslam Dünyası'nda resmî ya da özel belgelerin suretlerinin toplandığı eserlere "münşeat" denir.

Münşi: Yazı işleriyle ilgilenen kişidir.

Müstemen: Osmanlı Devleti'nde geçici olarak oturma izni verilmiş, yabancı uyruklu, cizyeden muaf gayri müslimlerdir.

Tevki: Padişah mührü anlamında kullanılmıştır.

Düstur: Abdülaziz zamanında kanunların yayınlandığı dergidir.

Cevap B

15. İslam tarih yazıcılığının Anadolu'daki ilk temsilcisi olarak kabul edilen Ravendi: "Râhat-us-Sudür ve Âyet-üs-Sürûr" isimli tarih eserini I. Gıyaseddin Keyhüsrev'e sunmuştur.

Cevap C

16. Soru kökünde verilen ifade tarihinin bütünüyle nesnel yani objektif olamayacağını, başka bir ifade ile geçmiş hakkında hüküm verirken mutlaka yaşadığı çevreden veya kültür kodlarından etkileneceğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede düşündüğümüzde II ve III. öncüllerde verilen yargılar soru kökündeki ifade ile çelişmektedir.

Cevap E

17. Osmanlı Devleti'nde memur kadrosu ihdas edilerek atanan ilk şehnameci Arifi Fethullah Çelebi, ilk vakanüvis ise Mustafa Naima'dır.

Cevap A

18. *Netayic ü'l-Vukuat* adlı eseri Ahmet Cevdet Paşa değil, Mustafa Nuri Paşa yazmıştır. Eser Osmanlı tarihini, kuruluşundan 1841 tarihine kadar anlatmıştır.

Cevap E

19. Padişah çocuklarının doğum, sünnet ve düğün törenlerini anlatan edebî ve tarihi eserlere "Surname" denir.

Surre Alayı: Hac dönemlerinde Osmanlı hükümdarı tarafından Hicaz'a gönderilen hediye alayına verilen isimdir.

Sicilli Kavanini: Düstur'da yayımlanan metinler bulunur. Meclis kararları, kanunlar, talimatlar, nizamnameler, tefsirler, kararnameler bulunur. .

Menakıbnâme: Bu eserler ithaf edildikleri yahut yazıldıkları dönemin şahsiyetleri, sosyal, iktisadi ve kültürel hayatı ile ilgili geniş bilgiler veren eserlerdir.

Tezkire: Biyografik nitelikteki eserlere verilen isimdir.

Cevap B

20. Heraldik, mühür bilimi değil, "arma" bilimidir. Mühür bilimi, "sicillografi"dir. Soruda belirtilen diğer seçenekler doğrudur.

Cevap D